

TÜRK KÜLTÜRÜNÜ ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ

TÜRK KÜLTÜRÜ

AYLIK DERGI

Sayı 88

Yıl VIII

Şubat 1970

ATATÜRK'LE SAMSUN'A ÇIKANLAR

VII

Yzb. ALİ ŞEVKET ÖNDERSEV, Birinci Sınıf Kâtib FÂİK AYBARS

Ve

Dördüncü Sınıf Kâtib MEMDUH ATASEV

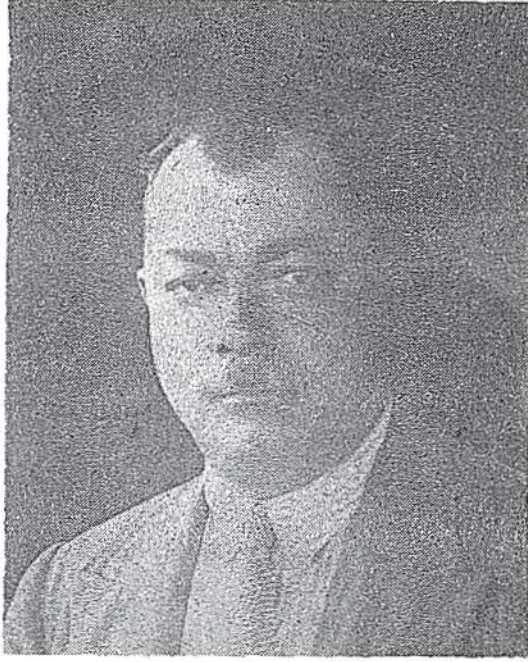
Dr. Fethi Tevetoğlu

Piyâde Yzb. ALİ ŞEVKET ÖNDERSEV (Selânik 1884-İstanbul 1940) : 19 Mayıs 1919 sabahı, 9. Ordu Müfettişliği Refakat Zâbiti (Emir-subayı) vazifetiyle (Atatürk'le Samsun'a Çıkanlar)'dan Piyâde Yüzbaşı Ali Şevket, Selânikli Kadri Bey'in oğludur. Annesi Şerife Hanım'dır. Türkiye Büyük Millet Meclisi'ndeki 911 numaralı sicil dosyasında kendi elyazısı ile mevcut hâl tercümesindeki bilgiye göre, meb'us olmadan Bilecik'de oturduğu anlaşılmaktadır. Evlidir ve üç çocuğu vardır.

Zafer'den sonra Bilecik'e yerleşerek ticâret ve ziraatle meşgul olan Ali Şevket Bey, C.H.P.'nin Bilecik Vilâyet İdâre Hey'eti Reisi iken Beşinci Dönem'de (8 Şubat 1935) Gümüshâne Milletvekili seçilmiş ve 1 Mart 1935'de teşriî vazifeye başlamıştır. Dosyasında bulunan ve 2 Ocak 1939 târihinde İstanbul'dan gönderilmiş olan, rahatsızlığını bildiren bir yazısından, Fâtih, Ömer Efendi Caddesi'nde oturduğu anlaşılmaktadır*.

Harbokulunu bitirdikten sonra Birinci Dünya Harbi'ne katılan Ali Şevket Bey'in Mustafa Kemâl Paşa'yı daha önce tanıdığı ve Mayıs 1919'da Anadolu'ya hareket etmeden Karargâhını teşkil hususunda İstanbul'da tanıdığı subay arkadaşları ile temaslar yaparken Ali Şevket

(*) Yine bu dosyadaki yazışma kayıtlarından, Ortaokulu bitiren oğlu Erdoğan Öndersev'i Almanya'da bir okula yerleştirmek için Rumanya yolu ile Berlin'e gitmek üzere 21 Eylül 1936'da İstanbul'dan (T.B.M.M. Yüksek Reisliği'ne) müracaat ettiği anlaşılmaktadır. Yine İstanbul'dan 23 Temmuz 1938'de yazılmış bir dilekçeden de, Almanya'da ormancılık tahsilinde bulunan dâmâdı Ali Osman'ın rahatsızlanarak Sanatoryumda kaldığı bildirilerek, onu almak üzere Almanya'ya gitmek için izin ve pasaport istediği görülmektedir.

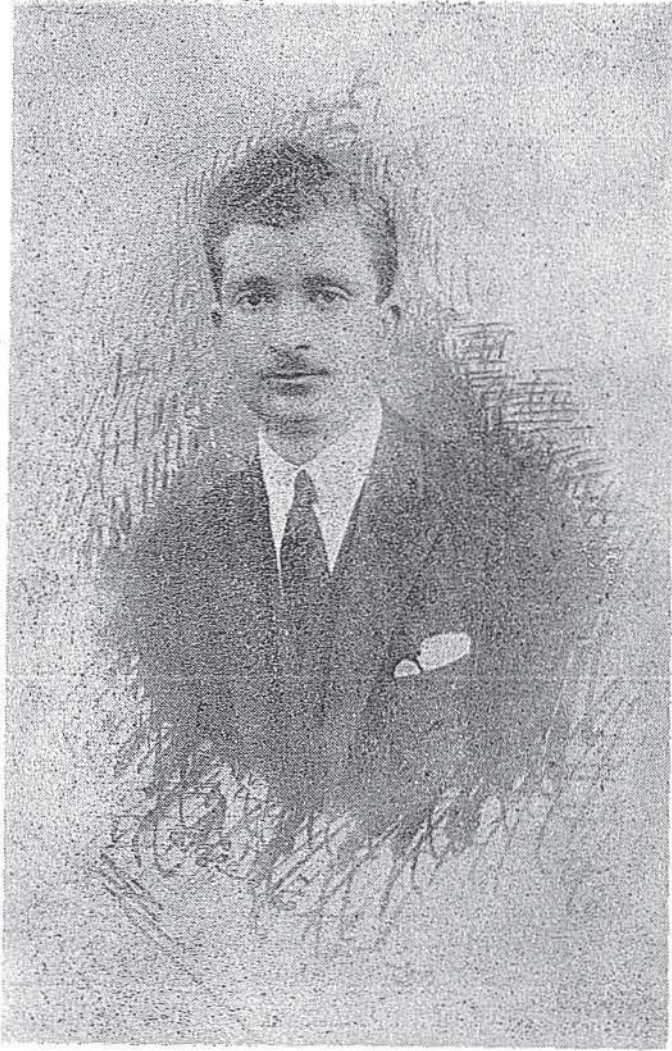

Atatürk'le Samsun'a çıkanlardan: Ali Şevket Öndersev

Bey'i de vazifeye dâvet ettiği ve onu diğer bâzı subay ve kâtiblerin çağırılmasında görevlendirdiği, sayın Lûtfi Altınok'un Hayâtî ve Memduh Beyler hakkında verdikleri mâlumattan anlaşılmaktadır.

Birinci Sınıf Kütib FÂİK AYBARS (İstanbul 1880-İstanbul 1945): 19 Mayıs 1919 sabahı Müfettişlik Karargâhı Şifre kâtibi olarak Atatürk'le Samsun'a Çıkanlar)'dan biri bulunan Fâik Bey, Mehmed Ârif Bey'in oğludur. Seraskerlik Sicil-i ahvâl Şûbesi'nde devlet hizmetine girmiş Fâik Bey, Balkan Savaşı'nda Çanakkale Kuvva-i Mürettebe Kumandanlığı Erkân-ı Harbiyesi emrinde vazife görmüş ve Edirne ileri harekâtına katılmıştır.

Birinci Dünya Harbi'nde önce Menzil Müfettişliği'nde, sonra Genelkurmay Şifre Kalemî'nde vazifelendirilmiş; Mustafa Kemâl Paşa (Atatürk)'nin isteği üzerine 9. Ordu Müfettişliği Karargâhı Şifre Memurluğu'na tâyin edilerek, onunla birlikte Anadolu'ya geçmiş ve Millî Mücadele'ye katılmıştır. Ankara'ya gelindikden sonra, Millî Savunma Bakanlığı Zât İşleri Dâiresi'nde ve çeşitli Kolordular emrinde vazife gören Fâik Bey, 1932 yılında isteği ile Ordu'dan ayrılarak Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı İskân Genel Müdürlüğü mütemetliğine geçmiştir. Bu vazifedeyken 1944 yılında yaş tahdidi dolayısıyla emekliye ayrılmıştır.

Atatürk'le Samsun'a çıkanlardan: Memduh Atasev

Dördüncü Sınıf Kâtib MEMDUH ATASEV (Beykoz - İstanbul 1895-1939?): (Atatürk'le Samsun'a Çıkanlar)'dan biri olan Şifre Kâtibi yardımcısı Memduh (Atasev) hakkında geniş bir bilgi henüz bulunamamıştır.**

Burada sunduğumuz, 6 Haziran 1340 (1924) târihinde Memduh Bey tarafından "Pek aziz kardeşim Lûtfi Bey'e" ithâfiyle hâtıra verilmiş fotoğrafı yayımlamak üzere bize lütfeden Lûtfi Altınok Bey, Riyâset-i Cumhuriyet Dâire Müdürlüğü'nde ve Kalem-i Mahsus'unda vazife gördükleri sırada bir müddet berâber çalıştıkları Memduh Bey'in hal tercümesi hakkında da, tamamlanmaya muhtaç, şu kısa bilgiyi vermişlerdir:

Memduh Bey 1311 (1895)'de Beykoz (İstanbul)'da doğmuştur. Beykozlu Salih Efendi'nin oğludur. 1919 Mayıs'ında, Beykoz Askerî Kundera Fabrikası'nda Dördüncü sınıf Askerî Kâtib olarak çalıştığı sırada, arkadaşları Piyâde Yüzbaşı Ali Şevket (Öndersev), onu Anadolu'ya geçmek üzere Mustafa Kemâl Paşa (Atatürk) Karargâhı'nda vazife kabulüne dâvet ve teşvik ediyor. Müfettişlik Emir-subayı seçilmiş bulunan Şevket Bey tarafından Mustafa Kemâl Paşa'ya tanışdırılan Memduh Bey, böylece 9. Ordu Müfettişliği Karargâhı'na girmiş ve ölene kadar Atatürk'ün maiyetinde hizmet görmüştür. Soyadı Kanunu çıktığı zaman kendisine "ATASEV" diye soyadı almış bulunan Memduh Bey, Atatürk'ün ölümünden kısa bir müddet sonra vefat etmiştir. Geriye bıraktığı eşi ve Üsküdar Kız Koleji'nde okuyan bir kızı bulunurlarsa, şübhesiz Memduh Bey'in hal tercemesi hakkında çok daha etraflı bilgi te'mini mümkün olacaktır."

(**) İsmail Arar da bu konuda yayımlanmış makalesinde, Mustafa Kemâl Paşa'nın "9. Ordu Kıtâatı Müfettişliği" vazifesine tâyin edildikten sonra Karargâhında çalışacak subayları kendisinin seçtiğini belirtiyor. Bunlardan 12'si hakkında kısa kısa bilgiler veren Arar, yazısının sonunda: "Dokuzuncu Ordu Karargâhı'na mensub Kurmay Mülhakları Yüzbaşı Mümtaz ile Yüzbaşı İsmail Hakkı, İâşe Subayı Üsteğmen Abdullah ve Dördüncü Sınıf Kâtib Memduh haklarında ise hiç bir bilgi elde etmek mümkün olmamıştır" demektedir. (Bk. İsmail Arar: Atatürk'le berâber Samsun'a Çıkanlar, Cumhuriyet, 19 Mayıs 1969).